

УДК: 338.45:336.7

*С. В. Романчук,
аспірант кафедри екологічного менеджменту та підприємництва,
Київського національного університету імені Тараса Шевченка, м. Київ*

ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ СТИМУЛЮВАННЯ РЕЦИКЛІНГУ ВІДХОДІВ ЦУКРОВОГО ВИРОБНИЦТВА

*S. V. Romanchuk,
PhD student of the Department of Environmental Management and Entrepreneurship,
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv*

FINANCIAL INSTRUMENTS OF STIMULATING WASTE RECYCLING OF SUGAR PRODUCTION

Для забезпечення реалізації будь-якого проекту необхідні фінансові інструменти. Екологічні проекти досить затратні та довготривалі, саме тому постає необхідність в залученні значних фінансових ресурсів. Незабезпеченість власними ресурсами в поєднанні з високою ставкою фінансування, кредитування економіки, досить гостро ставить питання фінансування нових екологічних проектів. Досить актуальними залишаються нові сучасні фінансові інструменти стимулювання рециклінгу відходів у цукровому виробництві. Саме тому у статті розкрито актуальні питання сутності та практичні підходи до фінансових інструментів, які актуальні зараз в Україні, зокрема для еколого-економічних проектів з рециклінгу відходів цукрового виробництва. Автором розкриваються різні фінансові інструменти стимулювання рециклінгу відходів. У статті досліджується дискусійне питання фінансових інструментів, запропоновано уточнення, щодо контрактних напрямків рециклінгу відходів.

To ensure the implementation of any project financial instruments are required. Environmental projects are relatively costly and long term, that's why there is a need to attract significant financial resources. Lack of own resources combined with a high rate of financing and lending to the economy rather sharply raises the issue of funding for new environmental projects. New modern financial instruments for recycling waste stimulate in sugar production remain highly relevant. That is why the article is about essence of current issues and practical approaches to financial instruments that are relevant now in Ukraine, in particular for environmental and economic projects of recycling waste of sugar manufacture. The author has revealed various financial instruments to stimulate recycling waste. The article explores the controversial issue of financial instruments, offered clarification to contract waste recycling areas.

Ключові слова: *фінансові інструменти, лізинг, кредит, еколого-економічна ефективність, рециклінг, відходи.*

Keywords: *financial instruments, leasing, credit, ecological and economic efficiency, recycling, waste.*

Постановка проблеми. Дефіцит енергоресурсів та велика енергосміність економіки є надзвичайно гострою проблемою для України, що зумовлено як світовими тенденціями та істотною залежністю від імпорту природних енергоресурсів. В Україні одним із шляхів вирішення даного питання є впровадження та використання нових технологій, переорієнтації виробництва на маловідходні, безвідходні та енергоавтономні, скорочення та ліквідація негативного впливу на екологію. Дане зміни не можливі без фінансування екологічних проектів, які є досить об'ємними та можуть бути реалізовані із застосуванням нових фінансових інструментів. Дослідження новітніх фінансових інструментів фінансування проектів з рециклінгу відходів на цукровому виробництві дозволить цукровим заводам реалізувати проекти та зменшити власну енергозалежність. Визначення нових фінансових інструментів дозволить сучасному промислому виробництву чітко сформулювати уяву про джерела надходження засобів для фінансування екологічних проектів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зважаючи на актуальність, проблема залишається не достатньо вивченою вітчизняною наукою. Фундаментальні дослідження з питання нових методів фінансування, зокрема фінансових інструментів фінансування розкриті у працях провідних вчених-економістів: В. Александрова, В. Базилевич, Ю. Бажал, В. Гесць, А. Гальчинський, В. Гесць, В. Дергачова, Л. Довгань, В. Пасенко, В. Семиноженко, А. Соколовська, Г. Яловий та інші. Дослідження у сфері фінансових інструментів проводяться зазвичай в розумінні не значних і короткострокових проектів. Зокрема проблеми фінансових інструментів екологічних проектів чи проектів з рециклінгу відходів, які мають довгостроковий характер, ще не знайшли належного відображення у теоретичних дослідженнях.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Необхідно зазначити, що проблемами фінансових інструментів стимулювання рециклінгу відходів є достатньо актуальною для багатьох сфер економіки, зокрема промисловості. Не достатнім є дослідження фінансових інструментів стимулювання рециклінгу існують різні тлумачення та підходи до їх характеристики. Уточнення та уніфікація даних інструментів дозволить виокремити дану категорію і визначити її вагомє місце в бізнес-процесах в умовах реформування економіки України в контексті сталого розвитку.

Мета статті. Головною метою статті є узагальнення та пропозиція фінансові інструменти стимулювання рециклінгу відходів цукрового виробництва. Співвідношення різних пропозицій фінансових інструментів в сучасному економічному просторі.

Виклад основного матеріалу. Як правило, з метою реалізації проекту створюється юридично самостійна спеціальна компанія (проектна компанія)[2,

с.125]. Позикове фінансування, залучене під реалізацію проекту, надається саме проектній компанії. Вона ж несе обов'язки по поверненню коштів. Зазвичай частка банківського кредитного фінансування становить 70% вартості проекту, а 30% - власні грошові кошти компанії.

Серед головних переваг інструменту проектного фінансування в енергетиці можна відмітити можливість залучення обсягів інвестиційних ресурсів, які суттєво перевищують наявні активи здобувача інвестицій; зниження та розподілення проектних ризиків міждекількома учасниками; можливість реалізації "start up" проектів[2, с.97]. Недоліками, серед іншого, є високі витрати на передпроектні роботи (бізнес-планування та економічна, фінансова, технічна, екологічна, організаційно-правова, комерційна і маркетингова експертизи); тривалий період розглядання проектною заявкою.

Важливою складовою системи проектного фінансування є фінансові плани і схеми фінансування інвестиційних проектів, які мають практичне значення. Основна мета складання фінансового плану – узгодження доходів і витрат у плановому періоді. Фінансовим планом є узагальнюючий плановий документ, який відображає надходження і витрачання грошових коштів підприємства на поточний (до одного року) і довгостроковий (більш за один рік) періоди.

Під проектним фінансуванням зазвичай розуміють цільове кредитування позичальника для реалізації інвестиційного проекту без регресу або з обмеженим регресом кредитора на позичальника, за якого забезпеченням платіжних зобов'язань є грошові доходи від функціонування даного проекту, а також активи, що відносяться до цього проекту. Цей вид фінансування успішно застосовується для реалізації масштабних і капіталомістких проектів.

У разі, якщо неможливо організувати проектне фінансування і якщо немає достатніх активів для залучення кредитів під заставу, цікавість представляє лізинг. Лізинг є видом підприємницької діяльності, спрямованою на інвестування тимчасово вільних або залучених (позичених) коштів, коли по договору фінансової оренди (лізингу) орендодавець (лізингодавець) зобов'язується придбати у власність обумовлене договором майно у певного продавця і надати його орендарю (одержувачу лізингу) за плату у тимчасове користування для підприємницьких цілей. Майно, передане у лізинг, протягом всього строку дії договору є власністю лізингодавця. У договорі передбачається право викупу лізингового майна одержувачем лізингу після закінчення або до закінчення терміну договору.

Привабливими сторонами лізингу є відсутність вимоги додаткового забезпечення, оскільки в якості застави використовується лізингове майно, відносна простота укладання договору, більш гнучкий індивідуальний підхід до графіку погашення зобов'язань у порівнянні з іншими джерелами фінансування. Укладання договору лізингу звичайно передбачає певні вимоги до кредитоздатності одержувача лізингу, але вони не такі жорсткі, як у випадку проектного фінансування.

Однією з головних проблем реалізації будь-якого проекту з рециклінгу відходів є питання залучення інвестицій. Тут необхідно використовувати спеціальні інструменти фінансування. Такими інструментами можуть бути спеціалізовані програми, що фінансуються Європейським Банком Реконструкції та Розвитку (ЄБРР), Міжнародною фінансовою корпорацією та іншими фінансовими організаціями, а також реалізація проекту в рамках механізмів Кіотського Протоколу.

Проект з рециклінгу відходів виробництва може отримати фінансування в рамках спеціалізованих програм, що реалізуються Європейським Банком Реконструкції та Розвитку, Міжнародною фінансовою корпорацією та іншими фінансовими установами. Процедура отримання кредиту по вимогам деяких з цих програм описано в даному розділі.

Українська програма підвищення енергоефективності (UKEEP)[3,5] – кредитний продукт, розроблений ЄБРР для українських приватних підприємств будь-якого сектору економіки, котрі прагнуть здійснити інвестування у енергозберігаючі заходи або у виробництво енергії з відновлюваних джерел. Банками-учасниками програми є Укресімбанк та Мегабанк.

Типовий розмір позики програми – 2,5-3 млн. дол. США. Для здійснення більш крупних інвестицій компанії можуть поєднувати декілька джерел фінансування, наприклад, кошти програми UKEEP та власні кошти, інші комерційні кредити. Менші інвестиції можуть бути профінансовані за допомогою [Переліку затверджених матеріалівта обладнання](#) - тобто он-лайн бази обладнання[3,5].

Критерії відбору проектів:

- Підприємство має бути у приватній власності (51%+), платоспроможне та рентабельне.
- Інвестиції повинні здійснюватися у заходи з підвищення енергоефективності на тому ж підприємстві, яке бере позику, або у виробництво енергії з ВДЕ.
- Інвестиції мають бути рентабельними.

Типовий процес оформлення заявки включає такі етапи:

1. Подача заявки. Замовник заповнює і подає анкету-заявку (форма знаходиться на вебсайті програми UKEEP) [3].
2. Попередня оцінка Консультанта. Експерти UKEEP розглядають замовлення протягом максимум 5 днів та визначають, чи підпадає проект під умови фінансування програми.
3. Проведення банком кредитного аналізу. Якщо замовник є клієнтом одного з банків-посередників програми, банк досить швидко визначає можливість надання позики на здійснення проекту. Якщо замовник не є клієнтом банків-посередників, їх представник зв'язується з замовником з приводу отримання інформації про підприємство та проведення оцінки кредитоспроможності. Після проведення даного аналізу (близько 2 тижнів), банк дає відповідь стосовно можливості надання кредиту на реалізацію проекту.
4. Оцінка проекту. Якщо банк погодився надати кредит, експерти UKEEP проводять детальну оцінку проекту та збір необхідної інформації.
5. Доробка проекту/Проведення енергоаудиту. У разі необхідності експерти UKEEP відвідують об'єкт/підприємство з метою отримання додаткової інформації та/чи проведення енергоаудиту. Проведення енергоаудиту триває близько 1 тижня. Його результатом є детальний звіт стосовно можливостей енергозбереження в результаті впровадження проекту.
6. Погодження з банком. Підписання кредитної угоди. Банк приймає остаточне рішення стосовно надання позики та підписує з замовником договір. Рішення по умовах кредитування приймається банком по конкретному проекту в залежності від його розміру, ризиків та ін. Термін кредиту, як правило, складає біля 6 років, а відсоткові ставки є "конкурентоспроможними" у порівнянні до інших кредитних пропозицій на ринку (табл. 1).

Таблиця 1.
Умови кредитування банків-учасників програми UKEEP

Умови кредитування	Укресімбанк	Мегабанк
Обсяг кредиту	до 3 млн. дол. США (до 5 млн. дол. США - із залишку попереднього етапу)	до 2,5 млн. дол. США
Термін кредиту	до 5 років з пільговим періодом до 2 років	до 5 років
Процентна ставка	узгоджується з позичальником по кожному проекту окремо в залежності від його кредитного рейтингу	
Погашення кредиту	рівними послідовними платежами згідно узгодженого графіку	
Базові критерії	згідно загальних критеріїв програми UKEEP, IRR>10%	згідно загальних критеріїв програми UKEEP

Програма фінансування альтернативної енергетики України (USELF) [9].

забезпечує пряме фінансування безпосередньо від ЄБРР для здійснення малих і середніх проектів з ефективним і швидким процесом схвалення. Цільові проекти охоплюють всі форми генерування електроенергії з використанням ВДЕ. Сума кредиту становить від 1 до 15 млн. євро.

Основні вимоги до компанії-позичальника:

- 1) компанія має перебувати у приватній власності;
- 2) компанія повинна мати кошти для дольової участі у фінансуванні проекту: 30% - грошові кошти та еквіваленти;
- 3) готовність розвивати компанію згідно вимог ЄБРР (станданти звітності та корпоративного управління, процедури закупівель, екологічна та соціальна політика).

Проекти мають відповідати наступним загальним критеріям:

- заміщати електроенергію, що виробляється з використанням традиційних джерел енергії;
- забезпечувати істотне зниження викидів парникових газів;
- використовувати технології, що вже себе зарекомендували;
- бути фінансово життєздатними.

Проектний цикл включає такі етапи див Табл. 2.

Таблиця 2.
Проектний цикл залучення фінансування [9,11]

Етап	Характеристика
1. Подача заявки.	Замовник заповнює і подає опитувальник (форма знаходиться на вебсайті програми USELF)
2. Попередній технічний аналіз.	Експерти USELF проводять попередній технічний аналіз проекту на відповідність вимогам фінансування в рамках програми.
3. Угода про наміри.	Якщо компанія та проект задовольняють критеріям відповідності, ЄБРР підписує Угоду про наміри з позичальником
4. Оцінка проекту.	Група USELF докладніше вивчає технічні, екологічні й організаційні аспекти проекту на предмет відповідності компанії та проекту національним вимогам, вимогам Європейського Союзу щодо захисту довкілля, охорони здоров'я та техніки безпеки. У разі виявлення недоліків проекту й за умови згоди ЄБРР, експерти USELF надають позичальникам допомогу в розробці Плану екологічних і соціальних заходів для усунення існуючих недоліків.
5. Рішення про надання кредиту.	На підставі результатів поглибленого вивчення технічних і екологічних аспектів проекту ЄБРР приймає рішення про надання кредиту.
6. Впровадження та моніторинг виконання проекту.	Хоча впровадження проекту є прерогативою позичальника, група USELF здійснює моніторинг виконання проекту та інформує ЄБРР про отримані результати.

Наступним з фінансових інструментів стимулювання рециклінгу відходів є експортно-імпордне кредитування. Експортне фінансування – це фінансування іноземним банком, що розташований за кордоном, великих поставок продукції компанії-позичальника (покупця) під страхове покриття спеціалізованих державних або напівдержавних установ - так званих Експортних Кредитних Агентств або ЕКА (Export Credit Agencies - ECA) країни інкорпорації постачальника за допомогою експортного кредиту постачальника або покупця.

На сьогоднішній день ЕКА функціонують у всіх країнах Східної Європи і Прибалтики, а також в більшості країн СНД. Найбільш відомі в світі ЕКА - французьке агентство КОФАС та німецьке страхове товариство ГЕРМЕС, а також Експортно- імпортний банк у США та «Контрольбанк» в Австрії. Мінекономіки України через Торговельно-економічні місії України встановило прями ділові стосунки з кредитними агентствами Німеччини (ГЕРМЕС), Польщі (КУКЕ), Італії (САЧЕ), Чехії (СЕАП), Іспанії (СЕСЕ), Росії (Росексімгарант), Угорщини (МЕХІВ), Ізраїлю (ІФТРИК).

Експортне кредитування (фінансування) — це фінансовий метод зовнішньоторговельної політики, який передбачає фінансове стимулювання державного розвитку експорту національними виробниками. Воно може здійснюватись у таких видах:

1) субсидування кредитів національним експортерам — кредитів від державних банків під ставку відсотка, нижчу за ринкову;

2) державних кредитів іноземним імпортерам за умови обов'язкового дотримання ними зобов'язань купувати товари лише у фірм країни, яка їм такий кредит надала (зв'язаний кредит);

3) страхування експортних ризиків національних експортерів, які включають комерційні ризики (неспроможність імпортера оплатити поставку) та політичні ризики (непередбачувані дії уряду, які не дозволяють імпортеру виконати свої зобов'язання перед експортером).

Залежно від роду продукції, що імпортується, необхідного терміну кредитування та суми зовнішньоекономічного контракту, фінансування поділяють на короткострокове, середньо- та довгострокове:

- короткострокові – на строк до 1 року — для кредитування експорту споживчих товарів та сировини.

- середньострокові – на строк від 1 до 5 років — для кредитування експорту машин та обладнання;

- довгострокові – на строк понад 5 років — для кредитування експорту інвестиційних товарів та великих проектів.

Банк, що фінансує, і відповідне ЕКА мають бути забезпечені всією необхідною документацією для проведення оцінки кредитоспроможності компанії. Реалізація будь- якого проекту із залученням зовнішніх джерел фінансування вимагає від компанії підготовки якісного презентаційного й аналітичного матеріалу. У світовій практиці найбільш прийнятним методом є підготовка аналітичних звітів про діяльність компанії.

Бізнес звіт (Business report) є свого роду візитною картою української компанії- позичальника на ринку міжнародного капіталу, основними складовими якого є:

1) фінансовий аналіз компанії/групи компаній за останні 3 роки;

2) маркетинговий аналіз ринку, на якому функціонує компанія, роль компанії на ринку;

- 3) юридичний аналіз діяльності компанії/групи компаній;
- 4) платіжна дисципліна;
- 5) рекомендації постачальників і покупців.

Німецька національна компанія страхування експортних кредитів Hermes- Kreditversicherungs-AG уперше після кризи 1998 року ухвалила рішення про страхування ризиків німецьких банків, що фінансують експорт товарів і послуг із Німеччини в Україну.

Механізм програми такий. Український імпортер укладає контракт із німецьким виробником на поставку продукції чи надання послуг. Німецькі компанії, які бажають забезпечити експортні кредити, надані українським партнерам, звертаються із заявою до експортно-кредитного агентства компанії Euler Hermes Kreditversicherungs-AG в Німеччині, яке в свою чергу запитує та оцінює інформацію про проект, беручи до уваги і фінансову ситуацію, і кредитоспроможність українських партнерів німецької компанії. Рішення про надання гарантій приймається Міжвідомчою комітетом при Уряді Федеративної Республіки Німеччини на підставі документів, підготовлених компанією Euler Hermes Kreditversicherungs-AG у сприянні експортерів і банків, що звертаються за забезпеченням. Фахівці Euler Hermes і PricewaterhouseCoopers супроводжують застраховані компанії протягом усього періоду кредитування і надають підтримку в оформленні документів на виплату відшкодування у разі виникнення збитків.

ПриватБанк пропонує можливість кредитування бізнес-проектів своїх клієнтів, спрямованих на придбання імпортованих засобів виробництва (виробничого обладнання, техніки, транспортних засобів тощо) та відповідних послуг. Для реалізації цього банківського продукту ПриватБанк залучає недорогі кредитні кошти іноземних банків під гарантії державних Експортних Кредитних Агенцій (ЕКА), таких як німецький «Гермес», французький «COFACE» та ін [8].

ПриватБанком залучається довгостроковий (до 5 років) міжбанківський кредит іноземного банку в розмірі до 85% від вартості контрактів, наданих клієнтом банку. Кредит надається у вигляді непоновлюваної кредитної лінії шляхом розкриття безвідкличного акредитиву, який використовується лише для фінансування схвалених іноземним банком контрактів, спрямованих на постачання засобів виробництва та відповідних послуг. Ризики іноземного постачальника від неотримання виручки згідно контракту та іноземного банку щодо неповернення українською стороною кредиту страхує ЕКА. Зобов'язання імпортера - одержувача товару забезпечуються перед ПриватБанком прийнятною для банку заставою.

Загальні вимоги до користувача банківського продукту:

1. Користувачем може бути юридична особа, яка є резидентом України.
2. Компанія-позичальник повинна мати успішну історію роботи в Україні протягом не менше 12 місяців.
3. Компанія-позичальник обов'язково повинна мати валютні надходження на свій рахунок.
4. Контракт, що фінансується, повинен бути спрямований на закупівлю імпортованих засобів виробництва та відповідних послуг. Доцільність фінансування

контракту повинна бути обґрунтована Імпортером з технічної та комерційної точок зору.

5. Під час звернення до ПриватБанку за банківською послугою Імпортеру потрібно визначитися з вибором постачальника обладнання та запропонувати проект Контракту або комерційну пропозицію з попередніми умовами постачання обладнання.

Умови кредитування представлені в табл. 3. Орієнтовні розміри страхової премії ЕКА для кредитів в EUR - в табл.4.

Таблиця 3.

Умови кредитування ПриватБанком за рахунок ресурсів іноземних банків

Валюта кредиту	EUR або USD
Мінімальна сума кредиту	250 000 EUR або еквівалент в USD
Термін фінансування	до 5 років
Погашення кредиту	кредит сплачується рівними піврічними внесками, починаючи з узгодженої з іноземним банком та ЕКА дати постачання
Максимальна сума кредиту	не більш 85% від вартості контракту
Мета кредиту	фінансування контрактів, спрямованих на придбання засобів виробництва та відповідних послуг
Умови надання кредиту	у вигляді непоновлюваної кредитної лінії шляхом сплати безвідкличного акредитиву, відкритого на користь Експортера
Комісія для компенсації витрат, пов'язаних з оформленням договору	до 600 EUR або еквівалент в USD
Комісія за надання кредиту	до 0,4% від суми кредиту
Комісія за зобов'язання німецького банку надати кредит	до 0,4% річних від невикористаної суми кредиту
Процентна ставка	Euribor/Libor (терміном 6 місяців) + маржа
Процентна маржа	5,5%-7,9% річних
Страхова премія ЕКА	розмір страхової премії ЕКА залежить від періоду постачання та строку надання кожної партії товару за експортною угодою, а також від строку погашення кредиту; страхова премія ЕКА включається до вартості контракту
Забезпечення кредиту	стандартні вимоги ПриватБанку, які використовуються при кредитуванні клієнтів, закуповувани імпортовані засоби виробництва можуть виступити як додаткове забезпечення по кредиту

Таблиця 4.

Орієнтовні розміри страхової премії ЕКА для кредитів в EUR.

Термін кредиту	В % від суми кредиту	В % річних
до 3 років	4,78%	~ 1,59% річних
до 5 років	7,24%	~ 1,45% річних

Примітка: У випадку, якщо валютою кредиту є USD, а валютою контракту - EUR, то премія ЕКА збільшиться приблизно на 10%, що пов'язано зі

страхуванням валютного ризику.

Укресімбанк пропонує кредит малому та середньому бізнесу на придбання обладнання та устаткування [7]. Додатково при придбанні обладнання можуть фінансуватися:

- 1) Запасні/комплектуючі частини до вищезазначеного обладнання, у разі придбання безпосередньо обладнання (не більше 10 % від його вартості);
- 2) Затрати на монтаж, доставку, пускаконаладжувальні роботи тощо.
- 3) Загальні вимоги до користувача банківського продукту;
- 4) Користувачем може бути юридична особа, яка є резидентом України.
- 5) Компанія-позичальник повинна мати успішну історію роботи в Україні протягом не менше 6 місяців.
- 6) Компанія-позичальник обов'язково повинна мати валютні надходження на свій рахунок.

Умови кредитування представлені в табл. 5.

Таблиця 5.
Умови кредитного продукту Укресімбанка «Обладнання та устаткування» [7]

Сума	від 50 000 гривень до 30 000 000 гривень (або еквівалент в іноземній валюті)
Термін	до 5 років
Вид	кредит або невідновлювана кредитна лінія
Валюта	національна або іноземна валюта
Авансовий (власний) внесок	від 30%
Процентна ставка	гривня - 22,25%, долар США - 12,00%, євро - 10,10%
Комісійна винагорода	Визначається згідно з чинними Тарифами комісійної винагороди АТ «Укресімбанк»
Періодичність сплати процентів та комісійних платежів	щомісячно, з 1 по 7 число місяця, наступного за звітним (у січні та травні - до 15 числа)
Погашення	щомісячно/щоквартально з урахуванням сезонності, як правило, рівними сумами у межах кожного року кредитування
Пільговий період	до 6 місяців - у разі придбання офісного обладнання/устаткування до 9 місяців - у разі придбання промислового обладнання/устаткування, обладнання/устаткування для сфери послуг та торгівлі

Забезпечення кредиту є об'єкт кредитування (обладнання/устаткування, для придбання яких надано кредит). У якості додаткової застави:

- нерухоме майно (нерухомість житлового/нежитлового призначення разом із земельною ділянкою, на якій вона розташована, якщо земельна ділянка перебуває у власності/оренді або без неї, та/або земельна ділянка під нерухомим майном разом із нерухомим майном та/або земельна ділянка (без розташованих на ній будівель, споруд тощо) несільськогосподарського призначення;
- та/або транспортні засоби та/або обладнання (устаткування), у якості додаткової застави до вищезазначених предметів забезпечення позичальника або третьої особи.

Предмет забезпечення повинен належати потенційному позичальнику/майновому поручителю на правах власності та знаходитись на території України. та/або права вимоги коштів у національній та/або іноземній валюті з вкладного (депозитного) рахунку у Банку.

Українська програма підвищення енергоефективності (UKEEP) Європейського Банку Реконструкції та Розвитку має своєю метою надання інвестицій українським промисловим підприємствам для впровадження проектів з підвищення енергоефективності та використання ВДЕ. Для реалізації програми на її першому етапі (з 2007 року) була відкрита кредитна лінія в розмірі 150 млн. євро українським банкам, які беруть участь в проекті, для виділення кредитів розміром до 5 млн. дол. США приватним промисловим підприємствам. На другому етапі програми (UKEEP2 з 2009 року) була відкрита аналогічна кредитна лінія обсягом 100 млн. євро для надання кредитів обсягом до 2,5 млн. дол. США. Ця програма призначена тільки для приватних компаній (51%+ у приватній власності). Банки-учасники - Укресімбанк та Мегабанк. Наприклад, Укресімбанк надає кредити розміром до 3-5 млн. дол. США терміном до 5 років, з пільговим періодом до 2 років. При цьому внутрішня ставка рентабельності проекту має складати більше 10%.

Програма фінансування альтернативної енергетики України (USELF) Європейського Банку Реконструкції та Розвитку запущена в Україні в 2010 році. USELF є інвестиційною програмою обсягом до 50 мільйонів євро, мета якої - сприяння реалізації проектів з використанням ВДЕ. USELF надає позики обсягом від 1 до 15 млн. євро і допомогу в розробці проектів, що відповідають фінансовим, технічним та екологічним критеріям Програми. USELF забезпечує пряме фінансування безпосередньо від ЄБРР для здійснення малих і середніх проектів з ефективним і швидким процесом схвалення. Цільові проекти охоплюють всі форми генерування електроенергії з використанням ВДЕ.

Північна екологічна фінансова корпорація (НЕФКО) підтримує екологічно важливі та енергоефективні проекти у країнах Центральної та Східної Європи, включаючи Україну. Зазвичай НЕФКО співпрацює з підприємствами, які є власниками проектів. Пільгові кредити надаються підприємствам і компаніям всіх форм власності, комунальним організаціям, які реалізують проекти, що відповідають пріоритетним напрямкам поліпшення стану навколишнього середовища та енергоефективності. Найбільший інтерес представляють такі програми кредитування як «Чисте виробництво», Вуглецевий фонд TGF та кредитування невеликих енергозберігаючих проектів у комунальному секторі (школи, дитячі садки, спортивні споруди і т.п.). Основним критерієм проекту програми «Чисте виробництво» є річна економічна ефективність на рівні порядку 25% інвестиційних витрат. Максимальний термін повернення кредиту - 4 роки. Пріоритетні проекти для фінансування з Вуглецевого фонду TGF серед іншого включають виробництво енергії з біомаси і когенерацію.

Ерсте Банк в рамках програми Міжнародної фінансової корпорації надає кредити енергозберігаючим/енергоефективним проектам в Україні. Строк кредитування - до 5 років. Мінімальна сума кредиту - від 250 тис. грн. Валюта кредитування - гривня, долари США, євро. Можлива відстрочка платежу по основній сумі боргу до 12 місяців. Обсяг фінансування може досягати 100% від загальної суми інвестицій (крім ПДВ і митних платежів). Укресімбанк разом з Північним інвестиційним банком обслуговують Програму кредитування інвестиційних проектів з охорони навколишнього середовища та Програму модернізації промисловості з позитивним екологічним впливом. Умовою надання кредиту є власний внесок позичальника розміром не менше 30% від вартості інвестиційного проекту. Розмір кредиту має перевищувати 250 тис. дол. США. Термін кредиту - до 8 років, включаючи пільговий період - до 3 років.

Використання механізмів Кіотського Протоколу дає можливість додаткового фінансування інвестиційних проектів у сфері енергоефективності, енергозбереження та використання ВДЕ, що призводять до зниження викидів CO₂ та інших парникових газів. Проекти з впровадження обладнання з рециклінгу відходів виробництва як раз підпадають під дану категорію. При їх реалізації як проектів Спільного Впровадження, дохід від продажу одиниць зниження викидів може покрити, в середньому, 20-30% загального обсягу інвестицій. В деяких випадках, наприклад в проектах з утилізації біогазу на полігонах твердих побутових відходів, відсоток покриття інвестицій може бути значно вище, аж до 100%.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

Виходячи з вище наведеного, при аналізі можливостей досягнення реалізації проектів із підвищення еколого-економічної ефективності потрібно використовувати сучасні фінансові інструменти стимулювання рециклінгу відходів у цукровому виробництві. В процесі виробництва цукру, велику частку собівартості складає використання природного газу, а в результатах отримуються виробничі відходи, зокрема, жом з високим вмістом вуглеводів та підвищеною кислотністю. Для прикладу дана галузь промисловості залежить від найбільш обмеженого ресурсу сучасності, а в процесі виробництва залишає відходити, які несуть високу загрозу довкіллю, але єдиним ефективним способом його утилізації є переробка на біогаз чи біоетанол але для цього потрібно значна сума засобів, зокрема фінансових. Фінансові інструменти стимулювання рециклінгу відходів потрібно використовувати для подальшого реформування економіки.

Список літератури:

1. Осика Л.К. Управление инвестпроектами строительства ТЭС. Прединвестиционная фаза. – М.: Вершина, 2009. – 344 с.
2. Пересада А.А., Майорова Т.В. Ляхова О.О. Проектне фінансування: Підручник. К.: КНЕУ, 2005. – 736 с.
3. База даних обладнання програми UKEEP [Електронний ресурс] // Ukraine energy efficiency programme [сайт]. – Режим доступу: <http://www.ukeep.org/ua/component/ukeepdb/>. – Назва з екрану.
4. Енергія [Електронний ресурс] // Erste Банк [сайт]. – Режим доступу: http://www.erstebank.ua/ua/corporate/financing/spec_programs/energy. – Назва з екрану.
5. Заявка [Електронний ресурс] // Ukraine energy efficiency programme [сайт]. – Режим доступу: http://www.ukeep.org/images/dl/ukeep_application_form_ukr.doc. – Назва з екрану.
6. Корпорація НЕФКО [Електронний ресурс] // Северная экологическая финансовая корпорация [сайт]. – Режим доступу: http://www.nefco.org/ru/introduction/korporatsiya_nefko. – Назва з екрану.
7. Кредити для придбання обладнання та устаткування [Електронний ресурс] // УкрЕксімбанк [сайт]. – Режим доступу: <http://www.eximb.com/ukr/sme/loans/equipment/>. – Назва з екрану.
8. Кредитування за рахунок ресурсів іноземних банків [Електронний ресурс] // ПриватБанк [сайт]. – Режим доступу: http://privatbank.ua/info/index2.stm?fileName=4_2_2_10_2u.html. – Назва з екрану.
9. Про програму [Електронний ресурс] // Програма фінансування альтернативної енергетики України (USELF) [сайт]. – Режим доступу: <http://www.uself.com.ua/index.php?id=3&L=2>. – Назва з екрану.
10. Процентні ставки по кредитах малому бізнесу [Електронний ресурс] // УкрЕксімбанк [сайт]. – Режим доступу: <http://www.eximb.com/ukr/sme/loans/conditions/>. – Назва з екрану.
11. Українська програма підвищення енергоефективності (UKEEP) [Електронний ресурс] // Ukraine energy efficiency programme [сайт]. – Режим доступу: <http://www.ukeep.org/ua>. – Назва з екрану.

References:

1. Osika L.K. (2009), Upravlenie investproektami stroitelstva TES. Predinvestitsionnaya faza. Verшина [Management of construction investproektamy thermal power plants. Beforeinvestment phase], Moscow, Russia.
2. Peresada A.A. (2005), Maiorova T.V., Liakhova O.O. Proektne finansuvannia [Project Financing], KNEU, Kyiv, Ukraine.
3. Ukraine energy efficiency programme, “Database of application equipment”, available at: <http://www.ukeep.org/ua/component/ukeepdb/> (Accessed 8 September 2014).
4. Erstebank, “Energy”, available at: http://www.erstebank.ua/ua/corporate/financing/spec_programs/energy (Accessed 7 September 2014).
5. Ukraine energy efficiency programme, “Application form”, available at: http://www.ukeep.org/images/dl/ukeep_application_form_ukr.doc (Accessed 8 September 2014).
6. Nordic Environment Finance Corporation, “Corporation NEFCO”, available at: http://www.nefco.org/ru/introduction/korporatsiya_nefko (Accessed 3 September 2014).
7. UkrEximBank (2003), “Credits for the purchase of machinery and equipment”, available at: <http://www.eximb.com/ukr/sme/loans/equipment/> (Accessed 7 September 2014).
8. PrivatBank, “Lending by foreign banks resources”, available at: http://privatbank.ua/info/index2.stm?fileName=4_2_2_10_2u.html (Accessed 7 September 2014).
9. Ukraine Sustainable Energy Lending Facility (USELF), “About program”, available at: <http://www.uself.com.ua/index.php?id=3&L=2> (Accessed 30 August 2014).
10. UkrEximBank (2003), “Interest rates on credits to small businesses”, available at: <http://www.eximb.com/ukr/sme/loans/conditions/> (Accessed 7 September 2014).
11. Ukraine energy efficiency programme, “UKEEP”, available at: <http://www.ukeep.org/ua> (Accessed 12 September 2014).

Стаття надійшла до редакції 02.10.2014 р.

ТОВ "ДКС Центр"